

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI**

QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

Ro'yxatga olindi

№ 586
"30" 08 2022 y

**MURAKKAB SHAROITLARDA NEFT VA GAZ QAZIB OLISH
FANINING**

ISHCHI O'QUV DASTURI

Ta'lim sohasi: 310000 – Muhandislik ishi

Ta'lim yo'nalishlari: 5311900 – Neft va gaz konlarini ishga
tushirish va ulardan foydalanish

Umumiy o'quv soati – 90 soat

Shu jumladan:

Ma'ruza – 24 soat

Amaliy mashg'ulotlar – 24 soat

Mustaqil ta'lim soati – 42 soat

Qarshi-2022 y

Fanning ishchi o'quv dasturi Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti kengashining 2021 yil 30 08 dagi 1 - sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan "Murakkab sharoitlarda neft va gaz qazib olish" fani dasturi asosida tayyorlangan.

Fan dasturi Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti Kengashining 2021 yil 30 08 dagi 1 - sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

Tuzuvchilar:

N.X.Ermatov - «Neft va gaz ishi» kafedrası professori, t.f.d

X.A.Xushvaqtov - «Neft va gaz ishi» kafedrası katta o'qituvchisi

Taqrizchilar:

A.A.Abdulxayev - "Gissarneftgaz" QK MCHJ Neft va gaz qazib chiqarish bo'limi boshlig'i

P.E.Allaqulov - "Neft va gaz ishi" kafedrası dotsenti, t.f.n

Fanning ishchi o'quv dasturi Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti "Neft va gaz ishi" kafedrasining 2021 yil 26 08 dagi 1 - son yig'ilishida hamda "Neft va gaz" fakulteti Uslubiy Komissiyasining 2021 yil 26 08 dagi 1 - son yig'ilishida muhokama qilinib, tasdiqlangan.

Institut Uslubiy Kengashining 2021 yil 28 08 dagi 1 - son yig'ilishi qarori bilan o'quv jarayonida foydalanishga tavsiya etilgan.

O'quv uslubiy boshqarma boshlig'i:

Fakultet uslubiy komissiyasi raisi:

Kafedra mudiri:

Sh.R.Turdiyev

B.Yu.Nomozov

L.X.Sattorov

1.O'quv fani o'qitilishi bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar

Kadrlar tayyorlash milliy dasturida ta'lim jarayonini isloh qilish masalalari aniq o'z ifodasini topgan. O'tgan yillar davomida ta'limning yuqori sifatli va barqaror rivojlanishini ko'zlovchi tizim hamda davlat ta'lim standartlari vujudga keltirildi.

Endigi vazifa ana shu davlat ta'lim standartlari asosida o'quv jarayonini tashkil etish ta'lim tizimini belgilash ularni dasturlar, darsliklar, o'quv qo'llanmalar bilan ta'minlash masalasidir. Oliy ta'limda o'tiladigan barcha fanlardan yangi davlat ta'lim standartlari hamda namunaviy dasturlarga mos keluvchi ishchi dasturlar, ma'ruza matn to'plamlari o'quv qo'llanmalar va darsliklar tayyorlash oliy ta'limning hozirgi dolzarb masalalaridan hisoblanadi.

Ushbu dastur murakkab sharoitdagi neft va gaz konlarining tasnifini, murakkab sharoitdagi konlarni loyihalashtirish va loyihalarning texnik iqtisodiy asoslashtirish, sohaning tarixiga fanning bog'liqligi va rivojlanishi, istiqboli hamda respublikamizdagi ijtimoiy-iqtisodiy isloxotlar natijalari va sanoatining hududiy va chet ellardagi muammolarini va ishlab chiqarish istiqboliga ta'sirini o'rganish masalalarini chuqurroq o'rganish va anglab yetish masalalarini hal etadi.

Fanni o'qitishdan maqsad-murakkab sharoitlarda neft va gaz qazib olish bo'yicha zamonaviy usullarni qo'llashni yo'nalish profiliga mos, ta'lim standartida talab qilingan bilimlar, ko'maklar va tajribalar darajasini ta'minlashdir.

Fanning vazifasi-murakkab sharoitlarda neft va gaz qazib olish ishlatiladigan texnik vositalar, uskunalar, jihozlar va ularning tarkibi, jumladan murakkab sharoitli konlarni loyihalash usullari, murakkab sharoitli konlarni tashkil etish qatlamlari, murakkab sharoitli konlarni ishlatishda kechadigan texnologik jarayonlarni talabalar o'zlashtiradilar.

Fanni o'zlashtirish jarayonida talaba:

-“Murakkab sharoitlarda neft va gaz qazib olish” o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:

- neft va gazning xalq xo'jaligidagi ahamiyati, neft-gaz qazib chiqaruvchi mamlakatimiz va jahondagi asosiy xududlar, neft, tabiiy gaz, kondensat va yer osti suvlarining fizik xossalarini bilishi kerak;

- talaba murakkab sharoitdagi neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish tizimlarini, olisga quvurlarda neft hamda gazni tashishning tizimlarini, murakkab sharoitda neft va gaz qazib olish texnologiyasi va texnikasi, hamda ulardan foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak;

- talaba neft va gazni yer yuzasiga chiqarishni tanlash va asoslash usullari bo'yicha, quduqlar va qatlamlarga ta'sir etuvchi usullarni tanlash va asoslash bo'yicha, neft va gazlarni jamlash, tashish tizimini hisoblash malakalariga ega bo'lishi kerak.

2. Ma'ruza mashg'ulotlari

1-jadval

№	Ma'ruzalar mavzulari	Dars soatlari hajmi
1.	Kirish. Fanning asosiy maqsad va vazifalari.	2
2.	Murakkab geologik sharoitli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish.	2
3.	Anomal past bosimli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish.	2
4.	Anomal yuqori bosimli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish.	2
5.	Yuqori qovushqoqli neft konlarini ishlash va ishlatish.	2
6.	O'zbekiston respublikasidagi yuqori qovushqoqli neft konlari va ularni ishlatish.	2
7.	Neft hoshiyali gaz konlarini ishlash va ishlatish (Janubiy Kemachi, Umid va b.konlar).	2
8.	Ko'p qatlamli neft va neftgaz konlarini ishlash va ishlatish.	2
9.	Quduqlarni suvsiz va gazzsiz ishlash davrini uzaytirish uchun qatlamlarning har xilligidan foydalanish	2
10.	Kichik zahirali konlarni ishga tushirish muammolari.	2
11.	Ko'kdumaloq neftgazkondensat konining ishlatish tizimi.	2
12.	Shurtan gazkondensat konini ishlatish muammolari va bartaraf etish choralari(malakalari)	2
Jami:		24

3. Amaliy mashg'ulotlar

№	Amaliy mashg'ulotlar mavzulari nomi	Dars soatlari hajmi
1.	Murakkab geologik sharoitli neft quduqlarini ishlatish usullarini tanlash.	2
2.	Ko'p qatlamli neft va neftgaz quduqlarini ishlatish usullarini tanlash	2
3.	Qudug tubida minimal favvovaranish bosiminin aniqlash.	2
4.	Anomal past bosimli neft konlarini ishlash ko'rsatkichlarini aniqlash	2
5.	Anomal yuqori qatlam bosimining hosil bo'lish sabablari	2
6.	Neft zaxiralarini hisoblash usullari	2
7.	Yer osti suvlarining fizik xususiyatlari	2
8.	Аномал-қовушқоқ нефтли уюмларни ишлаш ва лойиҳалаштириш	2
9.	Qatlam ichra yonish jarayonini hisoblash.	2
10.	Tabiiy gazlarning fizik-kimyoviy xossalarini (zichlik va qovushqoqlik) aniqlash.	2
11.	Qudug tubiga kislotali ishlov berish ko'rsatkichlarini aniqlash	2
12.	Gaz va kondensat zaxiralarini hisoblash usullari	2
Jami:		24

4. Mustaqil ta'lim

<i>№</i>	Mustaqil ta'lim mavzulari	<i>Ajratilgan soat</i>
1	Neft va gaz qazib olish usullari	2
2	Turli rejimlarda indikator chiziqlari harakati davomida ishlatish rejimi	2
3	Anomal past qatlam bosimli neft konlarini ishlash ko'rsatkichlarini loyihalashtirish.	2
4	Anomal past qatlam bosimli neft konlarini ishlashlatish.	2
5	Neft va gaz sohasidagi zamonaviy energiya tejavchi texnologiyalar.	2
6	Yuqori qovushqoqli neft qatlamlarni neft bera olishligini oshirish usullarini samarali qo'llash sharoitlari.	2
7	Qatlam harorati va tog' bosimi o'sishining uyum bosimiga ta'siri.	2
8	Karbonat kollektorli katta chuqurlikda joylashgan neft uyumlarini ishlash xususiyatlari.	2
9	Suyuqliklarni deformatsiyalanuvchan darzli qatlamda sizishi.	2
10	Qatlam va u to'yingan suyuqliklar xossalarning bosim pasayishida o'zgarishi.	2
11	Katta chuqurlikdagi ishlatish obyektlarida qatlam energiyasidan samarali foydalanish imkoniyatlari.	2
12	Terrigen kollektorlarga mansub katta chuqurlikda joylashgan neft uyumlarini ishlash xususiyatlari.	2
13	Anomal yuqori qatlam bosimli katta chuqurlikda yotuvchi neft konlarini ishlash.	2
14	Anomal yuqori qatlam bosimli neft konlarini ishlash ko'rsatkichlarini loyihalashtirish.	2
15	Yuqori qovushqoq neftli konlarni neft bera olishligini oshirish usullari.	2
16	Neftni bug' bilan siqib chiqarish.	2
17	Davriy bug' haydash.	2
18	Yuqori qovushqoqli neftli konlarda neft bera olishlikni oshirish.	2
19	Yuqori qovushqoqli neftli konlarda neft bera olishlikni oshirishda issiqlik usullarini qo'llab oshirish imkoniyatlarini baholash.	2
20	Qatlamlarni tuzilishi va xossalari.	2
21	Qatlamlarni neft bera olishligini oshirish usullarini tasnifi va qo'llashdan maqsad.	2
	Jami	42 soat

Fan bo'yicha talabalar bilimini baholash va nazorat qilish mezonlari

Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi NIZOM (Mazkur Nizom O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 5 iyundagi PQ-3775-son «Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi qaroriga muvofiq oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimini belgilaydi).

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Mazkur Nizom 2019-2020 o'quv yilida, shuningdek keyingi o'quv yillarida oliy ta'lim muassasalariga o'qishga qabul qilingan talabalarning bilimini nazorat qilish hamda baholashda qo'llaniladi.

2. Mazkur Nizom talablari qonun hujjatlariga muvofiq o'quv jarayoni modul tizimiga asoslangan oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholashda qo'llanilmaydi.

3. Talabalar oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilari tomonidan birinchi mashg'ulotda mazkur Nizom talablari bilan tanishtirilishi shart.

4. Talabalar bilimini baholashda malakaviy amaliyot, kurs ishi, fan (fanlararo) davlat attestatsiyasi, bitiruv malakaviy ishi, shuningdek magistratura bosqichida ilmiy-tadqiqot va ilmiy-pedagogik ishlar hamda magistrlik dissertatsiyasi bo'yicha mazkur Nizomda belgilangan baholash mezonlari qo'llaniladi.

2-bob. Nazorat turlari va baholash mezonlari

1-§. Nazorat turlari

5. Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish oraliq va yakuniy nazorat turlarini o'tkazish orqali amalga oshiriladi.

6. Oraliq nazorat semestr davomida ishchi fan dasto'rining tegishli bo'limi tugagandan keyin talabaning bilim va amaliy ko'nikmalarini baholash maqsadida o'quv mashg'ulotlari davomida o'tkaziladi.

7. Oraliq nazorat turi har bir fan bo'yicha fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda 2 martagacha o'tkazilishi mumkin.

Oraliq nazorat to'rini o'tkazish shakli va muddati fanning xususiyati va fanga ajratilgan soatlardan kelib chiqib tegishli kafedra tomonidan belgilanadi.

8. Oraliq nazorat to'rining topshiriqlari tegishli kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan ishlab chiqiladi va mazkur kafedra mudiri tomonidan tasdiqlanadi.

9. Semestr davomida haftasiga 2 akademik soatdan (tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida 4 akademik soatdan) kam bo'lgan fanlar bo'yicha oraliq nazorat turi o'tkazilmaydi.

10. Talabaning amaliy, seminar, laboratoriya mashg'ulotlari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishi, shuningdek uning ushbu mashg'ulotlardagi faolligi fan o'qituvchisi tomonidan baholab boriladi. Baholash mazkur Nizomning 15-bandida nazarda tutilgan mezonlar asosida amalga oshiriladi.

Talabani oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda, uning o'quv mashg'ulotlari davomida olgan baholari inobatga olinadi.

11. Yakuniy nazorat turi semestr yakunida (tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida fan yakunida) tegishli fan bo'yicha talabaning nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarini o'zlashtirish darajasini aniqlash maqsadida o'tkaziladi.

12. Yakuniy nazorat to'rini o'tkazish shakli tegishli fan bo'yicha kafedra tomonidan belgilanadi.

13. Yakuniy nazorat turi oliy ta'lim muassasasining tegishli fakultet dekani yoki o'quv-uslubiy bo'lim tomonidan ishlab chiqiladigan hamda o'quv ishlari bo'yicha prorektor tomonidan tasdiqlanadigan Yakuniy nazorat turlarini o'tkazish jadvaliga muvofiq o'tkaziladi.

14. Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida oraliq va yakuniy nazorat turlari obyektiv tizimlashtirilgan klinik sinov yoki obyektiv tizimlashtirilgan imtihon shakllarida o'tkazilishi mumkin.

2-§. Talabalar bilimini baholash mezonlari

15. Talabalarning bilimi quyidagi mezonlar asosida:

talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda-5 (a'lo) baho;

talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda-4 (yaxshi) baho;

talaba olgan bilimini amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda-3 (qoniqarli) baho;

talaba fan dasto'rini o'zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda-2 (qoniqarsiz) baho bilan baholanadi.

16. Nazorat turlarini o'tkazish bo'yicha tuzilgan topshiriqlarning mazmuni talabaning o'zlashtirishini xolis (obyektiv) va aniq baholash imkoniyatini berishi shart.

3-bob. Talabalar bilimini baholash

17. Talabalar bilimini baholash 5 baholik tizimda amalga oshiriladi.

18. Oraliq nazorat to'rini o'tkazish va mazkur nazorat turi bo'yicha talabaning bilimini baholash tegishli fan bo'yicha o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi.

Yakuniy nazorat to'rini o'tkazish va mazkur nazorat turi bo'yicha talabaning bilimini baholash o'quv mashg'ulotlarini olib bormagan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi.

Tegishli fan bo'yicha o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi yakuniy nazorat to'rini o'tkazishda ishtirok etishi taqiqlanadi.

Yakuniy nazorat to'ri o'tkazishda kelishuv asosida boshqa oliy ta'lim muassasalarining tegishli fan bo'yicha professor-o'qituvchilari jalb qilinishi mumkin.

19. Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida oraliq va yakuniy nazorat turlarini o'tkazish, shuningdek talabalarining bilimni baholash tegishli kafedra mudiri tomonidan tashkil etiladigan komissiya tomonidan amalga oshiriladi.

Komissiya tarkibi tegishli fan professor-o'qituvchilari va soha mutaxassislari orasidan shakllantiriladi.

Komissiya tarkibiga kelishuv asosida boshqa tashkilotlarning soha mutaxassislari ham jalb qilinishi mumkin.

20. Oliy ta'lim muassasasida nazorat turlarini o'tkazilishi tegishli oliy ta'lim muassasasining ta'lim sifatini nazorat qilish bo'limi tomonidan doimiy ravishda o'rganib boriladi. Bunda nazorat turlarini o'tkazilish tartibi buzilganligi aniqlangan hollarda, o'tkazilgan nazorat turlarining natijalari bekor qilinishi hamda tegishli nazorat turi qaytadan o'tkazilishi mumkin.

21. Talaba tegishli fan bo'yicha yakuniy nazorat turi o'tkaziladigan muddatga qadar oraliq nazorat to'ri topshirgan bo'lishlari shart.

22. Oraliq nazorat to'ri topshirmagan, shuningdek ushbu nazorat turi bo'yicha «2» (qoniqarsiz) baho bilan baholangan talaba yakuniy nazorat turiga kiritilmaydi.

Yakuniy nazorat turiga kirmagan yoki kiritilmagan, shuningdek ushbu nazorat turi bo'yicha «2» (qoniqarsiz) baho bilan baholangan talaba akademik qarzdor hisoblanadi.

23. Talaba uzrli sabablarga ko'ra oraliq va (yoki) yakuniy nazorat turiga kirmagan taqdirda ushbu talabaga tegishli nazorat to'ri qayta topshirishga fakultet dekanining farmoyishi asosida ruxsat beriladi.

24. Bir kunda 1 tadan ortiq fan bo'yicha yakuniy nazorat turi o'tkazilishiga yo'l qo'yilmaydi. Yakuniy nazorat turlarini o'tkazish kamida 2 kun oralig'ida belgilanishi lozim.

25. Bitiruvchi kurs bo'lmagan talabalar kuzgi semestr natijalari bo'yicha 3 tagacha fandan (fanlardan) akademik qarzdorligi bo'lgan hollarda talabaga bir oygacha, bahorgi semestr natijalari bo'yicha 3 tagacha fandan (fanlardan) akademik qarzdorligi bo'lgan talabaga tegishli fan (fanlar) bo'yicha oraliq va (yoki) yakuniy nazorat turlarini yangi o'quv yili boshidan qayta topshirish uchun 1 oy muddat beriladi.

Bitiruvchi kurs talabalariga bahorgi semestr natijalari bo'yicha o'zlashtirmagan fandan (fanlardan) qayta topshirish uchun yakuniy davlat attestatsiyasi boshlangunga qadar ruxsat beriladi.

Fanlardan akademik qarzdorligi 4 ta va undan ko'p bo'lgan talabalarga qayta topshirishga ruxsat berilmaydi va ular oliy ta'lim muassasasi rektorining (boshlig'ining, filial direktorining) buyrug'i bilan kursdan qoldiriladi.

26. Talabaga oraliq va (yoki) yakuniy nazorat to'ri qayta topshirish uchun berilgan muddat davomida talaba tomonidan qayta topshirishlar soni 2 martadan ko'p bo'lmasligi kerak.

Talaba oraliq va (yoki) yakuniy nazorat to'ri birinchi marta qayta topshirishdan o'ta olmagan taqdirda, fakultet dekani tomonidan komissiya tuziladi.

Komissiya tarkibi tegishli fan bo'yicha professor-o'qituvchi va soha mutaxassislari orasidan shakllantiriladi.

Ikkinchi marta oraliq va (yoki) yakuniy nazorat to'rini o'tkazish va talabani baholash mazkur komissiya tomonidan amalga oshiriladi.

27. Berilgan muddat davomida mavjud bo'lgan qarzдорlikni topshira olmagan talaba bo'yicha fakultet dekani bildirgi bilan oliy ta'lim muassasasi rektorini (boshlig'ini, filial direktorini) xabardor qiladi va ushbu talaba rektor (boshliq, filial direktori) buyrug'i asosida kursdan qoldiriladi.

28. Talaba uzrli sabablarsiz malakaviy amaliyotga qatnashmagan, shuningdek malakaviy amaliyot yakunlari bo'yicha «2» (qoniqarsiz) baho bilan baholangan hollarda, u akademik qarzдор hisoblanadi va kursdan qoldiriladi.

29. Kursda qoldirilgan talaba fanni (fanlarni) o'zlashtirmagan semestr boshidan to'lov-kontrakt asosida mazkur o'quv yilining tegishli semestri uchun tasdiqlangan o'quv rejaga muvofiq o'qishni davom ettiradi.

30. Baholash natijasidan norozi bo'lgan talabalar fakultet dekani tomonidan tashkil etiladigan Apellyatsiya komissiyasiga apellyatsiya berish huquqiga ega.

31. Apellyatsiya komissiyasi tarkibiga talabani baholashda ishtirok etmagan tegishli fan professor-o'qituvchilari orasidan komissiya raisi va kamida to'rt nafar a'zo kiritiladi.

32. Talaba baholash natijasidan norozi bo'lgan taqdirda, baholash natijasi e'lon qilingan vaqtdan boshlab 24 soat davomida apellyatsiya berishi mumkin. Talaba tomonidan berilgan apellyatsiya Apellyatsiya komissiyasi tomonidan 2 kun ichida ko'rib chiqilishi lozim.

33. Talabaning apellyatsiyasini ko'rib chiqishda talaba ishtirok etish huquqiga ega.

34. Apellyatsiya komissiyasi talabaning apellyatsiyasini ko'rib chiqib, uning natijasi bo'yicha tegishli qaror qabul qiladi. Qarorda talabaning tegishli fanni o'zlashtirgani yoki o'zlashtira olmaganini ko'rsatiladi.

Apellyatsiya komissiyasi tegishli qarorni fakultet dekani va talabaga yetkazilishini ta'minlaydi.

4-bob. Baholash natijalarini qayd qilish

35. Talabalar bilimini baholash tegishli fan bo'yicha professor-o'qituvchi tomonidan Talabalarining fanlarni o'zlashtirishini hisobga olish jurnalida (bundan buyon matnda Jurnal deb yuritiladi) qayd etib boriladi. Professor-o'qituvchi qo'shimcha ravishda talabalar bilimini baholashni elektron tizimda ham yuritishi mumkin.

Professor-o'qituvchi Jurnalda talabaga qo'yilgan baholarni shu kunning o'zida qayd etib boradi. Agar talabaning bilimini baholash yozma ish shaklida o'tkazilgan bo'lsa, bunda professor-o'qituvchi talabalarining natijalarini 3 kundan ko'p bo'lmagan muddatda Jurnalga qayd etishi lozim.

36. Nazorat turi bo'yicha talabaning bilimi «3» (qoniqarli) yoki «4» (yaxshi) yoxud «5» (a'lo) baho bilan baholanganda, nazorat to'rini qayta topshirishga yo'l qo'yilmaydi.

37. Talaba nazorat turi o'tkazilgan vaqtda uzrli sabablarsiz qatnashmagan hollarda Jurnalga «0» belgisi yozib qo'yiladi.

38. Jurnal tegishli fan bo'yicha o'quv mashg'ulotlarini olib borgan professor-o'qituvchi, kafedra mudiri va fakultet dekani tomonidan imzolanadi hamda fakultet dekanatida saqlanadi. Jurnalning saqlanishi uchun fakultet dekani mas'ul hisoblanadi.

39. Talabalarning yakuniy nazorat turi bo'yicha baholari Jurnalga qayd etilganda, shu kunning o'zida talabaning Baholash daftariga ham yozib qo'yilishi kerak.

40. Yakuniy nazorat turi bo'yicha talabaning bilimi «2» (qoniqarsiz) baho bilan baholangan yoki Jurnalga «0» belgisi yozib qo'yilgan hollarda ushbu baho yoki belgi talabaning Baholash daftariga yozilmaydi.

41. Jurnalning o'z vaqtida, to'g'ri va to'liq yuritilishi, shuningdek undagi baho va boshqa ma'lumotlarga asossiz o'zgartirishlar kiritilmasligi uchun fakultet dekani va tegishli fan bo'yicha professor-o'qituvchi mas'ul hisoblanadi.

42. Tegishli o'quv yili yakuni bo'yicha ishchi o'quv rejadagi fanlar bo'yicha «3» (qoniqarli) yoki «4» (yaxshi) yoxud «5» (a'lo) baho bilan baholangan talaba oliy ta'lim muassasasi rektorining (boshlig'ining, filial direktorining) buyrug'iga asosan keyingi kursga o'tkaziladi.

43. Baholash natijalari kafedra yig'ilishlari, fakultet va oliy ta'lim muassasasi Kengashlarida muntazam ravishda muhokama etib boriladi va tegishli qarorlar qabul qilinadi.

44. O'zbekiston Respublikasining oliy ta'lim muassasalarida talabalar o'zlashtirishini baholash tizimini 5 baho yoki 100 ballik tizim va ilg'or xorijiy davlatlar oliy ta'lim tizimida qo'llaniladigan baholash tizimiga qiyosiy taqqoslash hamda ularga o'tkazish mazkur Nizomning ilovasiga muvofiq jadvallar asosida amalga oshiriladi.

5-bob. Yakuniy qoida

45. Mazkur Nizom O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Davlat test markazi, Xalq ta'limi vazirligi, Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Ta'lim sifatini nazorat qilish inspeksiyasi, Sog'liqni saqlash vazirligi, Iqtisodiyot vazirligi, Moliya vazirligi, Tashqi ishlar vazirligi, Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi, Madaniyat vazirligi, Jismoniy tarbiya va sport vazirligi, Qurilish vazirligi, «O'zbekiston temir yo'llari» aksiyadorlik jamiyati, Avtomobil yo'llari davlat qo'mitasi, «Navoiy kon-metallurgiya kombinati» davlat korxonasi, O'zbekiston Badiiy akademiyasi hamda Davlat soliq qo'mitasi bilan kelishilgan.

FAN BO‘YICHA TALABALAR BILIMINI NAZORAT QILISH
“Murakkab sharoitlarda neft va gaz qazib olish” fanidan talabalar
bilimini baholash tizimi

JADVALI

T/r	Nazorat turi	Nazoratlar soni	Baholash
I. Oraliq nazorat			
1.1	Talabaning amaliy mashg‘ulotlaridagi faolligi va topshiriqlarni bajarishi	kamida 3 ta	0/2/3/4/5
1.2	Talabaning mustaqil ish topshiriqlarini bajarishi	ko‘pi bilan 2 ta	0/2/3/4/5
1.4	O‘tilgan mavzular bo‘yicha fanning nazariy qismidan nazorat (og‘zagi, test, yozma)	ko‘pi bilan 2 ta	0/2/3/4/5
II. Yakuniy nazorat		1	0/2/3/4/5

“MURAKKAB SHAROITLARDA NEFT VA GAZ QAZIB OLISH”
FANIDAN ORALIQ NAZORAT BO‘YICHA BAHOLASH MEZONLARI
Amaliy mashg‘ulotlarida talabalar bilimini baholash mezonlari

	Модуллар кесимидаги умумий мавзулар бўйича (кўпи билан 3 та мавзу):
5 (a‘lo) baho:	- amaliy mashg‘ulotda faollik ko‘rsatish; - ijodiy fikrlay olish; - topshiriqlarni to‘liq bajarish; - olgan bilimlarini amalda mustaqil qo‘llay olish; - mavzu mohiyatini tushunish, bilish, ifodalay olish, aytib berish; - mavzu bo‘yicha aniq tasavvurga ega bo‘lish
4 (yaxshi) baho:	- amaliy mashg‘ulotda faollik ko‘rsatish; - topshiriqlarni to‘liq bajarish; - olgan bilimlarini amalda o‘qituvchi yordamida qo‘llay olish; - mavzu mohiyatini tushunish, aytib berish; - mavzu bo‘yicha tasavvurga ega bo‘lish
3 (qoniqarli) baho:	- topshiriqlarni chala bajarish; - olgan bilimlarini amalda o‘qituvchi yordamida qo‘llay olish; - mavzu mohiyatini tushunish ammo ifodalay olmaslik; - mavzu bo‘yicha tasavvuri to‘liq emas
2 (qoniqarsiz) baho:	- mavzuni o‘zlashtirmaganlik; - fanning mohiyatini bilmaslik; - tasavvurga ega bo‘lmaslik;
0 (nol) baho:	- o‘quv mashg‘ulotida ishtirok etmaslik

O'tilgan mavzular bo'yicha fanning nazariy qismidan nazorat (og'zaki, test, yozma)da talabalar bilimini baholash mezonlari

	O'tilgan mavzular bo'yicha berilgan savollarga og'zaki yoki yozma javob berilganda:
5 (a'lo) baho:	Murakkab geologik sharoitli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish. Qatlam bosimi neftni gazga to'yinish bosimidan past bo'lgan neftgaz konlarini ishlash. Anomal past bosimli neft va gaz konlarni ishlash va ishlatish. Anomal yuqori bosimli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish. Yuqori qovushqoqli neft konlarini ishlash va ishlatish. Neft hoshiyali gaz konlarini ishlash va ishlatish. Ko'p qatlamli neft va neftgaz konlarini ishlash va ishlatish. Neft va gaz konlarini ishlash va ishlatishda energiya tejovchi tizimlar. Chuqurlik nasoslari qo'llanib neft qazib olish. Gidrat hosil bo'lishi va unga qarshi kurashish usullari. Tuz qoplamalari hosil bo'lishi va ularni bartaraf etish usullari kabi bilimi bo'yicha, hisoblash malakalariga ega bo'lish, tahlil qilish va optimal variantlarini tanlash va hisoblashni bilish, aytib berish;
4 (yaxshi) baho:	Murakkab geologik sharoitli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish. Qatlam bosimi neftni gazga to'yinish bosimidan past bo'lgan neftgaz konlarini ishlash. Anomal past bosimli neft va gaz konlarni ishlash va ishlatish. Anomal yuqori bosimli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish. Yuqori qovushqoqli neft konlarini ishlash va ishlatish. Neft hoshiyali gaz konlarini ishlash va ishlatish. Ko'p qatlamli neft va neftgaz konlarini ishlash va ishlatish. Neft va gaz konlarini ishlash va ishlatishda energiya tejovchi tizimlar bo'yicha hisoblash malakalariga ega bo'lish, tahlil qilish va optimal variantlarini tanlash va hisoblashni bilish, aytib berish;
3 (qoniqarli) baho:	Murakkab geologik sharoitli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish. Qatlam bosimi neftni gazga to'yinish bosimidan past bo'lgan neftgaz konlarini ishlash. Anomal past bosimli neft va gaz konlarni ishlash va ishlatish. Anomal yuqori bosimli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish. Yuqori qovushqoqli neft konlarini ishlash va ishlatish bo'yicha ijodiy fikrlay olish va mustaqil mushohada yuritish;
2 (qoniqarsiz) baho:	Murakkab geologik sharoitli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish. Qatlam bosimi neftni gazga to'yinish bosimidan past bo'lgan neftgaz konlarini ishlash. Anomal past bosimli neft va gaz konlarni ishlash va ishlatish. Anomal yuqori bosimli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish. Yuqori qovushqoqli neft konlarini ishlash va

	ishlatish to'g'risida asosiy tushunchalarni bilmaslik
0 (nol) baho:	Talaba ON savollariga javob bermasa, nazoratga qatnashmasa, amaliy, laboratoriya mashg'ulotlaridan va mustaqil ish topshiriqlaridan ijobiy baholanmagan (0 yoki 2 olgan) bo'lsa
	O'tilgan mavzular bo'yicha berilgan test savollariga javob berilganda:
5/4/3/2/0	Umumiy savollarga nisbatan to'g'ri javoblar aniqlanadi va to'g'ri javoblar soniga nisbatan baholanadi.

**“MURAKKAB SHAROITLARDA NEFT VA GAZ QAZIB OLISH”
FANIDAN YAKUNIY NAZORAT BO‘YICHA BAHOLASH MEZONLARI**

		YAN ga ON dan ijobiy baholangan talabalar kiritiladi	
		YAN test bo'lsa: Umumiy savollarga nisbatan to'g'ri javoblar aniqlanadi va to'g'ri javoblar soniga nisbatan baholanadi.	
		YAN og'zaki yoki yozma bo'lsa:	
2.1	Yakuniy nazorat	Murakkab geologik sharoitli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish. Qatlam bosimi neftni gazga to'yinish bosimidan past bo'lgan neftgaz konlarini ishlash. Anomal past bosimli neft va gaz konlarni ishlash va ishlatish. Anomal yuqori bosimli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish. Yuqori qovushqoqli neft konlarini ishlash va ishlatish. Neft hoshiyali gaz konlarini ishlash va ishlatish. Ko'p qatlamli neft va neftgaz konlarini ishlash va ishlatish. Neft va gaz konlarini ishlash va ishlatishda energiya tejovchi tizimlar. Chuqurlik nasoslari qo'llanib neft qazib olish. Gidrat hosil bo'lishi va unga qarshi kurashish usullari. Tuz qoplamalari hosil bo'lishi va ularni bartaraf etish usullari kabi bilimi bo'yicha, hisoblash malakalariga ega bo'lish, tahlil qilish va optimal variantlarini tanlash va hisoblashni bilish, aytib berish;	5
		Murakkab geologik sharoitli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish. Qatlam bosimi neftni gazga to'yinish bosimidan past bo'lgan neftgaz konlarini ishlash. Anomal past bosimli neft va gaz konlarni ishlash va ishlatish. Anomal yuqori bosimli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish. Yuqori qovushqoqli neft konlarini ishlash va ishlatish. Neft hoshiyali gaz konlarini ishlash va ishlatish. Ko'p qatlamli neft va neftgaz konlarini ishlash va ishlatish. Neft va gaz konlarini ishlash va ishlatishda energiya tejovchi tizimlar bo'yicha hisoblash malakalariga ega bo'lish, tahlil qilish va optimal variantlarini tanlash va hisoblashni bilish, aytib berish;	4
		Talaba YAN topshirig'ini oqituvchi yordamida bajarsa, tushintirib bersa; olgan bilmini amalda qo'llay olsa; fanning mohiyatni tushunsa; bilsa; ifodalay olsa; aytib bersa; fan va mavzu bo'yicha tasavvurga ega bo'lsa Murakkab geologik sharoitli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish. Qatlam bosimi	3

neftni gazga to'yinish bosimidan past bo'lgan neftgaz konlarini ishlash. Anomal past bosimli neft va gaz konlarni ishlash va ishlatish. Anomal yuqori bosimli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish. Yuqori qovushqoqli neft konlarini ishlash va ishlatish bo'yicha ijodiy fikrlay olish va mustaqil mushohada yuritish;	
Murakkab geologik sharoitli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish. Qatlam bosimi neftni gazga to'yinish bosimidan past bo'lgan neftgaz konlarini ishlash. Anomal past bosimli neft va gaz konlarni ishlash va ishlatish. Anomal yuqori bosimli neft va gaz konlarini ishlash va ishlatish. Yuqori qovushqoqli neft konlarini ishlash va ishlatish to'g'risida asosiy tushunchalarni bilmaslik	2
Talaba ON savollariga javob bermasa, nazoratga qatnashmasa, amaliy, laboratoriya mashg'ulotlaridan va mustaqil ish topshiriqlaridan ijobiy baholanmagan (0 yoki 2 olgan) bo'lsa	0

Umumiy savollarga nisbatan to'g'ri javoblar aniqlanadi va to'g'ri javoblar soniga nisbatan baholanadi.

ADABIYOTLAR

Asosiy adabiyotlar

1. Агзамов А.Х. Нефть ва газ конларини ишлашни геологик ва технологик асослари фанидан "Yuqori qovushqoq neftli konlarda ʻissiqlik usullarini qoʻllab neft bera olishlikni oshirish imkoniyatlarini baholash "ga doir oʻquv qoʻllanma. TDTU, 2001.
2. Персиянцев М.Н. «Добыча нефти в осложнённых условиях», Недра, Москва-2000 г., 653 стр.
3. Брусиловский А.И. Фазовые превращения при разработке месторождений нефти и газа. – М.: «Грааль», 2002, 575 с.
4. Мирзаджанзаде А.Х., Кузнецов О.Л., Басниев К.С., Алиев З.С. «Основы технологии добычи газа» ОАО Издательство, Недра, Москва-2003 г. 880 стр.
5. Мирзаджанзаде А.Х., Кузнецов О.Л., Басниев К.С., Алиев З.С. М.63. Основы технологии добычи газа. – М.: ОАО «Издательство «Недра», 2003. -880 с.: ил.
6. Гукасов Н.А., Кучеров Г.Г. Технологический режим эксплуатации газовых и газоконденсатных скважин в период падающей добычи. – М.: ООО «Недра - Бизнесцентр», 2006. – 214 с.: ил.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Теслюк Е.В., Теслюк Р.Е. Проектирование разработки нефтяных месторождений. Теория и практика. Москва – 2002.
2. Akramov B.SH., Mavlonov A.V. To'rayev B.M. Qatlamlarning neft bera

olishligini oshirish texnologiyasi va texnikasi o'quv qo'llanma. Toshkent. 2008 y.

3. Ермеков М.М. Справочная книга добыча нефти. – Алматы: «TST - Company», 2007. -415 с. ил.

4. Ермилов О.М. Добыча газа и газоконденсата в осложненных условиях эксплуатации месторождений / Ермилов О.М., Лапердин А.Н., Иванов С.И. отв.редактор Конторович А.Э. – Новосибирск: Издательство СО РАН, 2007.-291 с.

5. Abdullaev G'.S. "Gaz va gazkondensat qatlamlari va quduqlarni kompleks tadqiqot qilish bo'yicha yo'riqnomasi" Toshkent, "Noshir" 2010.

6. Дашевский А.В. "Справочник инженера по добыче нефти", М., Недра, 2010.

7. Мищенко И.Т. "Расчеты при добыче нефти и газа" М., Нефть и газ, 2008.

8. Шуров В.И. "Технология и техника добычи нефти" М., Недра. 1983.

9. Дунюшкин И.И., Мищенко И.Т., Элисеева Э.И. "Расчеты физико-химических свойств пластовой и промысловой нефти и воды". М., Нефть и газ, 2004.

10. Мищенко И.Т.Скважинная добыча нефти: Учебное пособие. М., Нефть и газ. 2007.

11. Середа Н.Г., Сахаров В.А., Тимашев А.Н. "Спутник нефтяника и газовика". М., Недра. 1986.

13. Ergashev Y., Abdullaev G'.S., Qodirov M.H., Xolismatov I.X. Neft va gaz konlari geologiyasi. "Sharq" Toshkent-2008.

14. www.Ziyo.ru net.

15. Gavrilov V.P., Geotektonika. Iz-vo Neft i gaz Moskva. 2005 g.

16. Axmadjonov M.O.. Geotektonika, ma'ruzalar to'plami, TDTU, Toshkent 1995.

17. Geologicheskiy slovar. M.Nedra. 1973<http://www.rsl.ru> – Rossiya davlat kutubxonasi.

Интернет манбалари

1. Google.uz. .
2. www.oil and gas.com.
3. www.oil and gas library.com.
4. www. Oilgas. ru
5. www. gubkin. ru
6. www. Nefte gaz. Uz

